

SKÚSENOSTI Z ORGANIZOVANIA A ČINNOSTI DOBROVOLEŇNÝCH VOJENSKOVEDECKÝCH KRÚŽKOV U VOJENSKÉHO OKRUHU

Plukovník Jozef Tvaroška

Článok podtrhuje význam dobrovoľných vojenskovedeckých kroužků při plnění úkolů bojové a operační přípravy a pro rozvoj vojenskovedecké práce. Shrnuje první zkušenosti z činnosti dobrovoľného vojenskovedeckého kroužku u 2. vojenského okruhu v r. 1958 a uvádí plán činnosti kroužků na r. 1959.

*

Pri všetkých nedostatkoch, ktoré sa našim vojenskovedeckým pracovníkom vytýkajú, ako napríklad nedostatočná spojitosť s praxou, nie vždy správne zameranie na riešenie hlavných problémov z hľadiska potrieb štábov a vojsk atď., možno vo vojenskovedeckej práci v priebehu posledných dvoch až troch rokov zaznamenať nevídaný organizačný i odborný rast, ako aj vzostup ideologickej úrovne vojenskovedeckých pracovníkov.

Vojenskovedecká činnosť v našej armáde mohla dosiahnuť niektoré významné úspechy preto, lebo sa opiera o skúsenosti a vedecké poznatky najpokrokovejšej vedy na svete, socialistickej vojenskej vedy. Prenikavé úspechy, ktoré boli dosiahnuté sovietskymi vedcami, najmä po Veľkej vlasteneckej vojne, v čase objavenia termonukleárných zbraní, sú pre našich vojenskovedeckých pracovníkov žiarivým príkladom, ako treba vojenskú vedu rozvíjať v nových podmienkach, v súlade s najmodernejšou bojovou technikou.

V tomto krátkom článku sa pokusím uverejniť niektoré skúsenosti z práce dobrovoľného vojenskovedeckého krúžku v uplynulom výcvikovom roku a súčasne aj ukázať, ako sme organizovali vojenskovedecké krúžky pre nový výcvikový rok.

Význam dobrovoľných vojenskovedeckých krúžkov

V začiatkoch vojenskovedeckej práce vyskytoval sa u nášho štábu, a myslím, že takisto aj inde, nesprávny názor, že vojenskovedeckú činnosť môžu vykonávať len tak zvaní „odborníci“. Bolo to tak podľa môjho názoru preto, že masa dôstojníkov nebola pre tento cieľ získaná, dôstojníci neboli k tomu vedení a v počiatkoch svojej publikačnej činnosti neboli usmerňovaní. Tým se stalo, že mnohí nadaní autori, keď im bola ich práca niektorým časopisom vrátená, prestali sa zaoberať literárnou činnosťou.

S narastaním úloh vojenskovedeckej práce a s nutnosťou kolektívne ich riešiť sa zistilo, že splnenie týchto úloh vyžaduje, aby sa do vojenskovedeckej práce zapojil čo najväčší počet dôstojníkov i generálov.

Súčasne sa zistilo, že úlohy vojenskovedeckej práce nemožno riešiť len po služobnej línii, ale predovšetkým na základe dobrovoľnosti tých, ktorí majú pre to prepoklady a záujem.

V našej armáde je v súčasnej dobe už dostatok odborne vysoko kvalifikovaných dôstojníkov, ktorí sa usilujú o zapojenie do riešenia otázok vojenskej vedy, najmä taktiky a operačného umenia. Túto okolnosť malo na mysli aj velenie našej armády, keď v predpise Všeob-10-2 zakotvilo

ustanovenie o zakladaní a činnosti dobrovoľných vojenskovedeckých krúžkov.

V uvedenom predpise je dobrovoľným vojenskovedeckým krúžkom vymedzená úloha združovať dôstojníkov a generálov na rôznych pracoviskách na riešenie nejasných alebo málo známych otázok všetkých odborov vojenskej vedy.

Združovanie dosiaľ samostatne pracujúcich dôstojníkov a generálov v krúžkoch má význam preto, že môže byť prebudенý záujem aj ďalších dôstojníkov a môže im byť ukázaná cesta k cieľavedomej vojenskovedeckej práci.

Cieľ a význam krúžkov treba vidieť v zhromažďovaní skúseností a poznatkov z práce a činnosti veliteľov, štábov a vojsk, v ich zovšeobecňovaní na podporenie procesu bojovej a operačnej prípravy, ako aj odborného rastu samých dôstojníkov a generálov.

Dnes sa celkom chápe aj politický dosah toho, že aktivitou širokého kolektívu nutne dochádza ku kvalitatívne vyššiemu rozpracovaniu otázok vojenskej vedy. Z celoštátnej diskusie k otázkam vojenskovedeckej práce vyplynula požiadavka decentralizácie vojenskovedeckej práce. Táto požiadavka bola uskutočnená pri plánovaní vojenskovedeckej práce vo výcvikovom roku 1959. To však súčasne vyžaduje zvýšenie zodpovedností veliteľov a štábov za riadenie a vykonávanie vojenskovedeckej práce a vytváranie podmienok pre jej rozvoj na všetkých pracoviskách. K tomu môžu v značnej miere prispieť aj aktívne pracujúce dobrovoľné vojenskovedecké krúžky, ktoré môžu v značnej miere nielen prispieť k vyriešeniu rôznych problémov vojenskej vedy, ale aj môžu ovplyvniť jej ďalší rozmach.

Z uvedeného vyplýva, že dobrovoľné vojenskovedecké krúžky môžu byť vydatným pomocníkom veliteľov a štábov pri zvyšovaní bojaskopnosti ich jednotiek. Tak treba sa pozeráť na ich poslanie a z toho hľadiska ich zakladať a neprestajne viesť ich prácu.

Organizácia a činnosť dobrovoľného vojenskovedeckého krúžku v uplynulom roku

V minulom výcvikovom roku sme prvý raz pri našom štábe organizovali dobrovoľný vojenskovedecký krúžok. Nielenže sme nemali skúsenosti, ale ani sme sa nemohli obrátiť o radu na iné štáby, lebo tie rovnako ako aj my v tomto smere začínali. Nezostávalo nám nič iné, len spoliehať sa na seba. Okrem toho vyskytol sa nám aj ďalší nedostatok, že dôstojníci nemali veľký záujem pracovať v krúžkoch. Dospeli sme preto k záveru, že pre začiatok bude výhodnejšie založiť pri celom veliteľstve len jeden krúžok a ten organizačne postaviť na pevný základ získaním najlepších dôstojníkov za členov a poskytovať mu čo možno najväčšiu starostlivosť, aby sme na jeho práci ukázali, že v štábe sú ľudia schopní do vedeckej práce v krúžku.

Súčasne sme sledovali cieľ vzbudzovať v priebehu roku záujem o prácu v krúžku u ďalších dôstojníkov, získávať ich za členov, a tým vytvárať podmienky, aby se v ďalšom výcvikovom roku mohli založiť viac takých dobrovoľných vojenskovedeckých krúžkov.

Tento jediný krúžok pri našom štábe mal na začiatku len 11 dobrovoľne prihlásených členov (všetci boli absolventmi vojenských akadémií). Ich počet však postupne rástol a ku koncu výcvikového roku ich bolo už 28.

V čele krúžku bola zvolená rada, ktorá sa skladala z predsedu, tajomníka a 2 členov rady.

Členovia krúžku v priebehu výcvikového roku vykázali túto činnosť:

1. Spracovali vcelku 31 príspevkov do Vojenskej mysli, z ktorých 20 bolo už uverejnených, 7 je v recenzii a 4 boli autorom vrátené s tým, že sa na uverejnenie nehodia.

2. Spracovali 4 prednášky pre vlastnú potrebu štábu na školenia.

3. Vypracovali návrh na zariadenie operačnej sály, ktorá by prispela k pružnejšiemu veleniu vojskám na stupni armády. Operačná sála bola už vyzkúšaná na dvoch cvičeniach a plne sa osvedčila. Po úprave podľa skúseností z cvičenia bude zverejnená, aby aj iné štáby mali možnosť si ju zariadiť.

4. Pracujú na vývoji bezdrôtového dispečerského zariadenia pre spojenie vnútri štábu.

Okrem toho krúžok riešil i dielčie problémy pre vojenskovedeckú konferenciu nášho štábu (časovú kalkuláciu pre presunutie úderného uskupenia vševojskovej armády na vykonanie prielomu z chodu, najúčinnější spôsoby nepriateľskej protiprípravy a iné.

Z uvedeného vidieť, že krúžok hoci počtom malý, vykázal vcelku bohatú činnosť. Za najväčší úspech pokladáme skutočnosť, že jeho členovia boli získaní ako aktívni prispievatelia do vojenských odborných časopisov, kde odovzdávajú svoje skúsenosti a prichádzajú s novými nápadmi na riešenie problémov taktiky a operačného umenia. Získavajú tým nielen morálne a materiálne, ale stúpa aj ich odborný rast.

Pokiaľ ide o riadenie práce krúžku, dospeli sme k názoru, a skúsenosti nám jeho správnosť potvrdili, že nie je účelné prácu krúžku riadiť len na schôdzach, ale predovšetkým osobným stykom rady krúžku s členmi krúžku. Členskú schôdzu sme zvolávali len raz za štvrt roku, spravidla s cieľom:

- vyhodnotiť prácu krúžku,
- schváliť opravy alebo doplnenia plánu práce na základe novo vzniknutých problémov,
- vzbudiť záujem o ďalšiu prácu.

Veľmi dobre na členov krúžku zapôsobí, keď na niektorú schôdzu príde aj sám veliteľ a zhodnotí prácu krúžku, najmä keď ukáže, v čom mu krúžok pomáha. Členovia krúžku sa tak utvrdzujú v presvedčení, že ich práca nie je samoúčelná, že je uznávaná a že výsledky ich práce sú využívané. Pri tejto príležitosti môže veliteľ súčasne načrtnúť problémy, na ktoré by sa mal krúžok zamerať v svojej ďalšej práci. Osobný styk veliteľa s krúžkom je základnou podmienkou pre úspešnú prácu krúžku a pre tesnejšie spojenie vojenskovedeckej práce na základe dobrovoľnosti s vojenskovedeckou prácou po služobnej línii, pre ktorú si velitelia vytvárajú vojenskovedeckú komisiu.

Organizácia vojenskovedeckých krúžkov pre výcvikový rok 1959

Pri záverečnom rozbere vojenskovedeckej práce za uplynulý výcvikový rok dospeli sme v našom štábe k záveru, že jeden dobrovoľný vojenskovedecký krúžok pre zvýšený záujem dôstojníkov o prácu v krúžku už nestačí a že bude účelnejšie organizovať v štábe niekoľko krúžkov podľa

odbornosti pracovníků. Išlo nám o zapojení do práce v kruzích nejen důstojníků absolventů vojenských akademií, ale aj důstojníků, kteří sice nemají vojenskou akademii, ale sú dobrými odborníky, a hlavně mají zájem o zapojení sa do vojenskovedecké práce. Konečně nám išlo aj o to, aby sa v našom štábe riešili aj otázky vojenskej ideológie, ekonomiky a psychológie pre potreby nového časopisu *Vojenství*.

Predbežný prieskum u príslušníkov štábu ukázal, že bude účelné zorganizovať štyri dobrovoľné vojenskovedecké krúžky, a to

- jeden krúžok pre dôstojníkov druhov vojsk,
- jeden krúžok pre dôstojníkov politického a finančného oddelenia,
- jeden krúžok pre dôstojníkov týlu.

V duchu tejto zásady boli krúžky organizované, členovia si zvolili rady, ktoré sa skladajú z predsedu, tajomníka a z 2—4 členov rady.

Pri volbe rady krúžkov na základe skúseností z minulého roku usilovali sme sa o to, aby do rady neboli volení náčelníci zložiek. Tí sú totiž zväčša členmi služobnej inštitúcie veliteľa pre vojenskovedeckú prácu — vojenskovedeckej komisie — a to by mohlo svať krúžky na líniu služobnú, zatiaľ čo práca v krúžkoch musí byť založená na úplnej dobrovoľnosti. Náčelníci zložiek, ktorí sú členmi vojenskovedeckej komisie, môžu pôsobiť na prácu v krúžku (ak sú jeho členmi) pri zostavení plánu práce krúžku, pri jeho uskutočňovaní, ako aj pri vytváraní podmienok pre prácu svojich podriadených v krúžku.

Rady spracovali za spolupráce členov krúžku plány práce svojich krúžkov a tieto plány boli schválené v druhej polovici decembra, tak aby krúžky so začiatkom výcvikového roku začali svoju činnosť.

Možný vzor plánu práce krúžku — pozri prílohu čí. 1, 2 a 3 k tomuto článku.

Pri spracovaní plánu práce krúžkov boli rady krúžkov vedené k tomu, aby sa prvý a druhý krúžok zaoberal predovšetkým otázkami taktiky a operačného umenia a druhý a tretí krúžok otázkami vojenskej ideológie, ekonomiky a psychológie.

Z á v e r

Inštitúcia dobrovoľných vojenskovedeckých krúžkov v našej vojenskovedeckej práci je nová. V uplynulom roku sme získali prvé skúsenosti a poznatky, ktoré teraz využívame, aby sme aj vo vojenskovedeckej práci postúpili o ďalší krok vpred. Sú to pravda poznatky len z nášeho štábu, ale bolo by účelné rozšíriť ich o skúsenosti z iných pracovísk.

Dúfam, že článok najde odozvu u čitateľov nášho časopisu a že tie tiež zverejnia svoje skúsenosti alebo upozornia náš stáb na lepšie formy práce v ich krúžkoch. V takom prípade článok splní cieľ, ktorý som jeho napísaním sledoval.

Poznámka redakcie.

Redakčná rada „Vojenské mysli“ vítá iniciatívu členů dobrovoľného vojenskovedeckého kroužku u štábu 2.VO a uveřejňuje jejich zkušenosti s cílem zevšeobecnit je a poskytnout tak jiným kroužkům ve štábech a u vojsk možnost využít jich ve své práci.

Současně žádá i ostatní kroužky, aby své zkušenosti zasílaly redakci „Vojenské mysli“ k zevšeobecnění a k využití.

DOBROVOLNÝ VOJENSKOVEDECKÝ KRÚŽOK U

Schválené:

Členskou schôdzou dňa

PLÁN

práce dobrovoľného vojenskovedeckého krúžku pri štábe
na výcvikový rok 1959

a) Taktika a operačné umenie:

Por. čís.	Názov úlohy	Cieľ práce	Spracuje		Bude preskúšané (kde, kedy)	Rozhodnutie o využití práce (úlohy)
			kdo	dokedy		
1	Spôsoby zasa- denia síl a pro- striedkov vše- vojskovej armá- dy do prielo- mu	Riešiť spôsoby zasa- denia síl a prostried- kov do prielomu pri zachovaní vysokej odolnosti úderného uskupenia proti účinkom ZHN a so zvláštnym zreteľom na prekvapenie nepriateľa. Zvýšenú pozornosť pri presune vojsk venovať klamaniu maskovaniu a bojové- mu zabezpečeniu všetkých druhov.	Kolektív: mjr. plk. mjr.	16. 6. 1959	S jedným plukom pri cvičení s voj- skami u msd 12. - 15. 9. 1959	Pre prípravu cvi- čenia s vojskami u msd. Po preskúšaní dať k dispozícii ope- račnej správe.
2	atď.					

b) Zlepšovateľstvo:

Por. čís.	Názov úkolu	Cieľ práce	Spracuje		Bude preskúšané (kde, kedy)	Rozhodnutie o využití práce (úlohy)
1	Vybavenie operačnej sály na stupni armády.	Na základe lepšieho stylu práce pri uskutočňovaní velenia vojskám vyriešiť účelné materiálne vybavenie operačnej sály. Zvláštny zreteľ položiť na vývoj: – špeciálnych stolov na vedenie operačnej, prieskumnej a tylovej mapy, – dispečerského bezdrôtového zariadenia pre 12 účastníkov s možnosťou spätného hovoru, – telefonných prístrojov so svetelným signálom	Kolektív členov z oper. a spoj. odd.	1. 10. 1959	Na všetkých cvičeniach.	
2	atď.					

c) Členské schôdze krúžku:

Por. čís.	Program členskej schôdze	Konanie schôdze		Za prípravu schodze zodpovedá	Poznámka
		v miestnosti	čas		
1	Vyhodnotenie činnosti krúžku za prvé štvrtročie, t. j. od 1. 1. do 30. 3. 1959. Ukážka materiálneho vybavenia operačnej sály pripraveného pro ŠAOC v dubnu 1959. Upresnenie PLÁNU PRÁCE krúžku na druhé štvrtročie.	310/II. posch. budova „A“.	5. 4. 1959 15.00– 16.30	rada krúžku	predseda rady požiada o účasť: – veliteľa – členov iných krúžkov.